Vlaams Parlement

750 (2015-2016) – Nr. 1
ingediend op 29 april 2016 (2015-2016)

Nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

over de uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid

verzendcode: BIN

Vlaamse Regering

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen,
Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

CONCEPTNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid

1. Inleiding

Onze samenleving wordt steeds diverser. Volgens de Vlaamse Migratie- en integratiemonitor 2015 bedraagt het aantal en aandeel personen van buitenlandse herkomst in 2013 in Vlaanderen 1.180.617 personen of 18,4%. Dit uit zich ook in een steeds grotere diversiteit aan thuistalen. De meer dan 97.000 anderstalige volwassenen die in 2012-2013 Nederlandse les volgden in het volwassenenonderwijs, vertegenwoordigden samen 194 landen en 123 moedertalen. Uit de cijfers van Kind en Gezin blijkt dat bij een kwart van de kinderen geboren in 2014 het Nederlands niet de moedertaal is. **Het aantal inwoners in Vlaanderen en Brussel met een verschillende taalachtergrond is groot en neemt verder toe**.

Hoewel kennis van meerdere talen ontegensprekelijk een troef is in een globaliserende samenleving, blijft een gemeenschappelijke taal een noodzaak om samen-leven te bevorderen. Welke taal iemand thuis ook spreekt, de gemeenschappelijke taal die ons allemaal verbindt en die we allemaal (moeten) begrijpen en spreken, is het **Nederlands**. Kennis van het Nederlands is ook essentieel voor een **duurzame en effectieve deelname** van de anderstalige aan het sociale en economische leven en is dus een belangrijk onderdeel van het Vlaamse integratiebeleid. Nederlands leren is een gedeelde verantwoordelijkheid van de anderstalige die nog geen of onvoldoende Nederlands kent en van de ontvangende samenleving.

Omdat kennis van het Nederlands de toegangspoort is tot volwaardige deelname aan de samenleving, is in het regeerakkoord de beleidsintentie opgenomen om het **aanbod Nederlands als tweede taal (NT2) beter af te stemmen op de noden en behoeften van de anderstalige**. Om dit te realiseren komen de middelen voor de organisatie van het NT2- aanbod onder het **beheer van de minister bevoegd voor inburgering**. Een aanbod met private aanbodverstrekkers moet de hiaten opvullen (Zie bijlage voor de relevante passages in het regeerakkoord en de beleidsnota's en beleidsbrief 2015-2016 van Werk, Onderwijs en Integratie & Inburgering).

Voorliggende conceptnota wil het kader schetsen voor een slagkrachtig, doelgericht en doelmatig NT2-beleid voor alle anderstaligen die in het kader van een inburgeringstraject, een traject naar

werk,… Nederlands leren of vrijwillig Nederlands leren, aangestuurd door de minister van Inburgering, in samenwerking met de ministers van Werk en Onderwijs.

2. Uitgangspunten voor een succesvol NT2-beleid

Maatgericht en vraaggestuurd.

Doelgroep van het NT2-beleid zijn anderstalige volwassenen. Zij leren Nederlands in het kader van een ruimer traject naar onderwijs of werk, om contacten te kunnen leggen, als onderdeel van hun inburgeringstraject of van hun begeleiding bij het OCMW of de VDAB, als (kandidaat-)huurder van een sociale woning,…De rollen en contexten die bepalen waarom iemand Nederlands wil leren zijn niet statisch en kunnen wijzigen in de loop van het NT2-traject. Anderstaligen hebben een divers opleidingsniveau, zijn al dan niet gealfabetiseerd, hebben al dan niet nood aan extra geletterdheidsondersteuning, kennen al dan niet het Latijns schrift en verschillen qua leervaardigheid. Naast hun moedertaal spreken ze veelal een tweede of derde taal. Nederlands is voor hen dan de derde of vierde taal. Hun noden op vlak van intensiteit van het aanbod, lesmoment en leervorm zijn divers en kunnen wijzigen in de loop van het NT2-traject. Ze wonen verspreid over Vlaanderen en Brussel, zowel in de steden als in meer landelijke gebieden waar de mobiliteitsproblematiek een hindernis kan zijn.

De diversiteit in rollen, contexten, competenties en noden van de anderstaligen vergen een **gediversifieerd en maatgericht aanbod om effectief te kunnen zijn**. Zo is er meer nood aan geïntegreerde trajecten (bv. Nederlandse lessen geïntegreerd in een beroepsopleiding) en moet er meer aandacht besteed worden aan afstandsleren. Bovendien moet dit aanbod geografisch voldoende gespreid zijn. Dit vereist dat de **noden** van de anderstaligen op een consequente en kwaliteitsvolle manier **gedetecteerd worden**. Als dit goed gebeurt, draagt dit bij tot een gerichter en doeltreffender aanbod. De **betrokkenheid van de anderstalige** bij het uittekenen van zijn of haar leertraject is daarbij cruciaal.

Voldoende aanbod.

Gezien Nederlands een sleutel tot integratie is, moet er voldoende aanbod zijn en moeten anderstaligen zeer snel in een aanbod kunnen instappen. Momenteel zijn er geen wachtlijsten, volgens de definitie die binnen Onderwijs gehanteerd wordt (binnen 6 maanden in een aanbod kunnen instappen). We bekijken of we de termijn die in het inburgeringsdecreet (kunnen instappen in aanbod binnen 3 maanden na aanmelden) kunnen halveren.

De vraag naar NT2 is evenwel niet stabiel. Demografische, geopolitieke, economische en beleidsmatige ontwikkelingen hebben een grote impact op de instroom en bijgevolg op de vraag. Bovendien melden anderstaligen zich het hele jaar door aan om Nederlands te volgen. Voorzien in voldoende aanbod veronderstelt bijgevolg een **grote flexibiliteit**.

Sterke partnerschappen.

Het NT2-landschap is een complex landschap waarbinnen **verschillende instanties een rol** spelen. Zo zijn er verschillende NT2-aanbieders (volwassenenonderwijs als grootste aanbieder, universitaire talencentra, VDAB, private aanbodverstrekkers) en verschillende actoren die NT2 als onderdeel van hun begeleidingstraject aanbieden (VDAB, OCMW, Agentschappen Integratie en Inburgering) of die taalondersteuning als onderdeel van hun opleidingstraject aanbieden (VDAB, OCMW, Syntra). Voor een beschrijving van het huidige landschap, zie hoofdstuk 3. Daarnaast kan het NT2-leerproces versterkt worden door een ander opleidingsaanbod (bv. andere

geletterdheidsopleidingen, bv. digitale of cijfergeletterdheid) of omgekeerd (bv. extra taalondersteuning bij beroepsopleidingen). Al deze actoren moeten gepositioneerd worden in een **duidelijk samenwerkingsverband** om ervoor te zorgen dat de anderstalige zo goed en zo snel mogelijk Nederlands leert en kent.

Garanderen van een zelfde kwaliteit en maximaal leerrendement.

De anderstalige moet – ongeacht in welk aanbod hij of zij instapt – de **garantie hebben om op een kwaliteitsvolle manier Nederlands te leren.** Het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK) vormt het gemeenschappelijk referentiekader. Het ERK onderscheidt vijf vaardigheden (lezen, luisteren, schrijven, spreken, gesprekken voeren) en zes niveaus van taalbeheersing, van beginner tot bijna moedertaalspreker. De niveaus heten van laag naar hoog: A1, A2, B1, B2, C1 en C2[1]. Niveau A is van toepassing op basisgebruikers van de taal. Zij kunnen zich in talig opzicht nog niet zelfstandig redden. Het inburgeringstraject beperkt zich tot dit niveau. Wie op B-niveau functioneert, wordt een onafhankelijke taalgebruiker genoemd. Zij kunnen zich wel zelfstandig redden in de nieuwe taal. Wie de taal op C-niveau beheerst, is een vaardige gebruiker. Zij spreken de taal met groot gemak.

Uit het rapport van de onderwijsinspectie[2] blijkt dat heel wat NT2-cursisten instappen in een vervolgaanbod na het basisniveau maar dat weinig cursisten het volledige NT2-traject doorlopen. Op 100 CVO-cursisten in niveau A1 stromen er 68 door naar niveau B1, 13 naar niveau B2 en slechts 5 naar niveau C1. Hierbij dient wel opgemerkt dat niet elke anderstalige voldoende taalvaardig is om niveau C te behalen en dat niet elke anderstalige het Nederlands op niveau C moet beheersen om volwaardig aan onze samenleving te kunnen deelnemen.

Daarnaast blijkt ook dat het leerrendement ook beter kan. Nog te veel anderstaligen volgen een cursus NT2, maar halen uiteindelijk niet het vooropgestelde taalniveau van de opleiding. De inspectie Onderwijs stelt vast dat gemiddeld 57% slaagt voor een opleiding NT2. Er zijn ook grote verschillen in slaagpercentages over de aanbodverstrekkers heen. Zo is het slaagpercentage hoger bij de CBE dan bij de CVO.

Ontvangende samenleving cruciaal in het taalverwervingsproces.

Taal leer je ook "al doende", door deel te nemen aan de samenleving. In Vlaanderen is er de afgelopen jaren sterk ingezet op het ontwikkelen van extra oefenkansen. Dit aanbod is vaak een initiatief van lokale besturen of middenveldorganisaties. Met Nedbox beschikken we bovendien over een digitaal platform dat anderstaligen toelaat op een leuke, niet-schoolse manier in de vrije tijd Nederlands te oefenen. Taalpromotie moet er toe leiden dat iedere plek waar Nederlands gesproken wordt, een plaats is waar de anderstalige het Nederlands kan oefenen. Daarnaast is het ook belangrijk dat diverse organisaties een taalbeleid voeren waarbij er voorzien wordt in het wegwerken van taaldrempels en taalondersteuning. Het voeren van een taal(promotie)beleid is een van de kernopdrachten van de drie Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel.

[1] Er is geen duidelijke 1/1-relatie tussen de ERK-niveaus en de richtgraden in het volwassenenonderwijs. Grosso modo worden de richtgraden als volgt gerelateerd aan de ERK-niveaus: richtgraad 1.1 komt overeen met niveau A1 (Breakthrough) en richtgraad 1.2 met niveau A2 (Waystage). Richtgraad 2 komt overeen met niveau B1 (Threshold) en richtgraad 3 met niveau B2 (Vantage). Richtgraad 4 komt overeen met niveau C1 (Effectiveness) en richtgraad 5 met niveau C2 (Mastery).

[2] Op(-)maat. Een onderzoek naar de behoeftedekkendheid en de behoeftegerichtheid van het NT2-aanbod in Vlaanderen, Onderwijsinspectie, januari 2016.

3. Het huidige NT2-landschap

Het NT2-landschap, gegroeid uit het informele, socio-culturele vrijwilligersaanbod dat in de jaren 1970 ontstond, is in sterke mate bepaald door de rondetafelconferenties NT2 (1993, 2002 en 2008) en hieraan gekoppeld de afsprakenkaders (1993, 2003, 2007 en 2009). Als uitkomst hiervan werd o.m. het ERK erkend als gemeenschappelijk referentiekader voor NT2 (1993), werden de CVO en CBE (1993) en later ook de UTC (2003) aangeduid als onderwijsverstrekkers voor het basisniveau A1, werden zowel de onderwijsinstellingen (CBE tot op niveau A2) als VDAB en Syntra (voorheen: VIZO) aangeduid voor het vervolgaanbod na niveau A1 (2003), kwam er een samenwerkingsmodel onder de regie van Huizen van het Nederlands (2003) en kregen meer inhoudelijke zaken zoals de flexibilisering van de opleidingsstructuur, een apart traject voor alfaklanten, een meer flexibel en maatgericht aanbod, verhogen van de professionaliteit van de leerkracht en taalpromotie expliciete aandacht (2008).

Om een antwoord te krijgen op de vraag in welke mate het NT2-aanbod, gegroeid en uitgebouwd doorheen de jaren, ook behoeftedekkend en behoeftegericht is, kreeg **de onderwijsinspectie van de minister van Inburgering de opdracht om een stand van zaken op te maken van het NT2-aanbod anno 2015**. Het inspectierapport[3] geeft een gedetailleerd beeld van het huidige NT2-landschap, zijn sterktes en zwaktes, troeven en knelpunten. We geven een beknopt overzicht.

3.1 Het volwassenenonderwijs

Anderstaligen die in Vlaanderen Nederlands willen leren, kunnen zich hiervoor inschrijven in het volwassenenonderwijs. Om toegelaten te worden tot een opleiding van het leer- of studiegebied Nederlands tweede taal in het volwassenenonderwijs moet een cursist voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht. Dit betekent dat de cursist op het ogenblik van zijn inschrijving 16 jaar is, of 15 jaar en de eerste twee leerjaren van het voltijds secundair onderwijs heeft gevolgd. Dit is de algemene toelatingsvoorwaarde voor een opleiding Nederlands tweede taal. In afwijking van deze algemene toelatingsvoorwaarde kunnen leerlingen van 12 tot 16 jaar vrijwillig en buiten de lesuren van het secundair onderwijs een aanvullende opleiding Nederlands tweede taal volgen in functie van de opleiding die ze in het secundair onderwijs volgen.

Het volwassenenonderwijs is momenteel de belangrijkste speler binnen het NT2-landschap. Binnen het volwassenenonderwijs is het NT2-onderwijs een dominant en groeiend werkgebied. Het is dan ook de bedoeling om dit partnerschap te blijven steunen. In het schooljaar 2014-2015 volgden in totaal 85.347 personen NT2 bij een CBE of CVO. In de CBE en CVO zijn er 2072 lesgevers NT2 of 1236 VTE die NT2 geven. De slagkracht van het NT2-beleid hangt dan ook nauw samen met de slagkracht van het NT2-aanbod binnen het volwassenenonderwijs.

Met het decreet Volwassenenonderwijs van 2007 werden de 29 centra voor basiseducatie, opgericht in uitvoering van het decreet Basiseducatie van 1990, geïntegreerd in het volwassenenonderwijs en teruggebracht tot 13 centra, één per consortium. De leergebieden (Nederlands, wiskunde, talen, maatschappijoriëntatie, informatie- en communicatietechnologie) bevatten opleidingen op het niveau van het lager onderwijs en de eerste graad van het voltijds secundair onderwijs. De opleidingen binnen de leergebieden alfabetisering Nederlands tweede taal (Alfa NT2) en NT2 worden georganiseerd op de niveaus A1 en A2. In het schooljaar 2014-2015 werd

[3] Op(-)maat. Een onderzoek naar de behoeftedekkendheid en de behoeftegerichtheid van het NT2-aanbod in Vlaanderen, Onderwijsinspectie, januari 2016.

68% van de lesurencursist bij de CBE gegenereerd door cursisten die Nederlands volgden (1.305.680 lesurencursist in het leergebied Nederlands als Tweede Taal en 1.100.460 lesurencursist in het leergebied Alfabetisering Nederlands als Tweede Taal). De 13 CBE zijn pluralistisch en functioneren in aparte werkingsgebieden. Ze zijn gefedereerd en vertegenwoordigen vanuit de Federatie gezamenlijk de sectorbelangen.

Er zijn 101 centra voor volwassenenonderwijs waarvan er 60 een aanbod NT2 hebben. Samen met de geleidelijke schaalvergroting is het relatieve aandeel NT2 in het opleidingspakket per CVO wel toegenomen, maar het blijft in één op de zes centra toch beperkt tot minder dan 10% van het opleidingspakket. Naast de NT2-opleidingen kunnen de CVO een opleiding Latijns Schrift organiseren. In het schooljaar 2014-2015 werd 28% van de lesurencursist bij de CVO gegenereerd door cursisten die Nederlands volgden (11.290.364).

De CVO kunnen bestuursmatig verbonden zijn met het leerplichtonderwijs. Ze zijn meestal aan een koepel gebonden en opereren doorgaans met meerdere in één regio. De 4 koepels van inrichtende machten (Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten, Provinciaal Onderwijs Vlaanderen en Vlaams Onderwijs OverlegPlatform) en het GO! fungeren als belangenbehartiger en spreekbuis.

Zowel de CBE als de CVO organiseren hun opleidingen conform opleidingsprofielen die door de Vlaamse Regering zijn vastgelegd. Alle NT2-aanbod is modulair georganiseerd. Beide sectoren bedienen een aparte doelgroep en hanteren andere opleidingsprofielen. De opleidingsprofielen werden recent aangepast en willen meer maatwerk toelaten.

Jaarlijks krijgen de centra een lestijdenpakket gebaseerd op het aantal lesurencursist (dit is de vermenigvuldiging van het aantal cursisten met het aantal opleidingsuren die deze cursisten volgden). Er is een percentage vastgelegd waarmee de toegekende leraarsuren/VTE jaarlijks mogen groeien (0,8% bij de CVO en 2,59 bij de CBE). De centra kunnen deze middelen autonoom aanwenden en naar eigen voorkeur meer of minder inzetten op de uitbouw van een NT2-aanbod. De inspectie onderwijs heeft dan ook een grote variatie in besteding bij de CVO vastgesteld, gaande van 89,2 % overbesteding tot 38,6 % onderbesteding. De centra moeten een minimum aantal cursisten bereiken, willen ze de financierbaarheid in evenwicht houden. De groepsgrootte van opleidingen NT2 wordt doorgaans hoger gelegd dan de officiële numerieke deler.

Het NT2-onderwijs binnen de centra heeft een sterk potentieel. We verwijzen o.m. naar het ruim arsenaal aan opleidingsmogelijkheden voor NT2 die een stevige basis vormen voor een flexibel en maatgericht aanbod, een dicht netwerk van lesplaatsen en een grote mate van continuïteit omwille van het structurele karakter van het aanbod, het potentieel aan innovatief vermogen en de geëngageerdheid van de NT2-leerkrachten.

Er zijn echter ook zwakke punten. Er is een te grote variatie per regio en per centrum en een te grote versnippering bij de CVO. Het NT2-onderwijs is te weinig afgestemd op de behoeften van de gevarieerde en voortdurend wisselende NT2-doelgroep. Gecombineerd onderwijs, duale of geïntegreerde trajecten, weekend-, zomer- en avondaanbod, intensief aanbod, voldoende opstartmomenten, … blijven pijnpunten. Het aanbod Latijns Schrift is quasi onbestaande en een gepast vervolgaanbod voor traaglerenden ontbreekt. Daarnaast dient ook meer ingezet te worden op een verdere professionalisering en ondersteuning van NT2-leerkrachten.

Het uitbouwen van een slagkrachtig NT2-aanbod binnen een sterk volwassenenonderwijs is de verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs en het volwassenenonderwijs. Het zo goed

mogelijk inpassen van dit aanbod in een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-landschap is onderdeel van een slagkrachtig NT2-beleid.

3.2 De universitaire talencentra

Vlaanderen telt drie grote UTC: Linguapolis (UA), het Universitair Centrum voor Talen (UCT - UGent) en het Instituut voor Levende Talen (ILT - KU Leuven). Sinds de overname van de Katholieke Universiteit Brussel in 2013-2014 heeft het ILT ook een kleinere afdeling in Brussel, het Universitair Talencentrum KU Leuven – Campus Brussel. Het vierde UTC, het Academisch Centrum voor Taalonderwijs ACTO (VUB), heeft maar een heel beperkt NT2-aanbod. De UTC kennen de laatste jaren een groeiende instroom voor NT2. Samen hebben ze momenteel iets meer dan 5.400 NT2-cursisten.

De UTC hebben dezelfde finaliteit: cursisten klaarstomen om te slagen voor de ITNA, de Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen, die ze samen ontwikkeld hebben. De aangeboden niveaus gaan van basis tot ministens C1-niveau. De UTC werken niet met opleidingsprofielen maar wel met het ERK. De UTC worden niet extra gesubsidieerd voor hun NT2-aanbod en dienen zelf kostendekkend te werken. Tussen de UTC zijn er aanzienlijke prijsverschillen

Sterke punten zijn o.a. dat de UTC beschikken over een professioneel en gemotiveerd lerarenteam, een intensief en ICT-ondersteund NT2-aanbod hebben en dat er tussen de verschillende UTC een wederzijdse erkenning van de geattesteerde niveaus is.

Het aanbod is echter duurder dan bij de CVO. De discrepantie tussen de tarifering van de UTC en de CVO maakt ook dat een aantal UTC-cursisten na de beginniveaus afhaken of niet eens aan de start komen. Er is geen concordantie tussen de UTC-niveaus en de niveaus van de richtgraden van de CVO, er bestaat geen inhoudelijke noch organisatorische link tussen het UTC-aanbod en het verkort aanbod binnen de CVO. Daarnaast worden de certificaten van de CVO niet erkend.

Het vormgeven van het NT2-aanbod bij de UTC is de verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs en de UTC. Het zo goed mogelijk inpassen van dit aanbod in een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-landschap maakt mee deel uit van de uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid.

3.3 De VDAB

Voor anderstalige werkzoekenden heeft de VDAB een doelgroepenbeleid via twee sporen: inwerkingstrajecten en de opleidingen NT2. Wat de opleiding NT2 betreft, is de VDAB zowel aanbodverstrekker voor wie al een basisniveau Nederlands heeft, als uitbesteder van opleidingen. In 2014 heeft de VDAB in totaal 7.457 anderstalige werkzoekenden begeleid en/of opgeleid.

Het NT2-aanbod van de VDAB is onder te verdelen in vier grote categorieën: schakelopleidingen, finaliteitsopleidingen, extra ondersteuning Nederlands voor en tijdens de beroepsopleiding en werkplekleren, zoals Nederlands op de werkvloer (NodW). Vooral de schakelopleidingen worden uitbesteed. VDAB werkt hier samen met zowel de CVO als CBE als met private NT2-aanbieders zoals Eurospeak, Hivset en De Lift.

Het aanbod is provinciaal georganiseerd en verspreid over 59 opleidingscentra en diverse andere locaties met partners. Elke provincie heeft een didactisch expert en een team NT2-instructeurs die verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het NT2-aanbod. In totaal zijn er een 160-tal NT2-instructeurs.

Kenmerkend is het functionele karakter van het aanbod. Anderstaligen leren het Nederlands dat ze nodig hebben om een beroepsopleiding te kunnen volgen en/of te kunnen functioneren op de werkvloer.

Geïntegreerde opleidingen waarbij een vakopleiding in combinatie met NT2 gegeven wordt en vakinstructeurs en instructeurs NT2 nauw samenwerken zijn in opmars. Andere sterke punten zijn o.a. de intensiteit en korte doorlooptijd van de opleidingen. Er is geen avond- of weekendaanbod voor werkzoekenden omdat de meesten van hen in een intensief voltijds aanbod zitten. Voor werkenden (Nederlands op de werkvloer) kan dit wel.

Aandachtspunt is dat het aanbod voor hoger geschoolde anderstalige werkzoekenden nog te beperkt is. VDAB heeft tevens nood aan een flexibel aanbod NT2 binnen het volwassenenonderwijs om o.a. meer werk te kunnen maken van geïntegreerde opleidingen taal/werk om werkzoekenden zo snel mogelijk aan het werk te helpen

Het vormgeven van het eigen NT2-aanbod is de verantwoordelijkheid van de minister bevoegd van Werk en van VDAB. Het zo goed mogelijk inpassen van dit aanbod in een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-landschap maakt mee deel uit van de uitbouw van een slagkrachtig NT2-beleid.

3.4 De Agentschappen Integratie & Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel

De Vlaamse Huizen van het Nederlands, opgericht in 2004, zijn in 2015 overgedragen naar de drie Agentschappen Integratie en Inburgering: de provinciale Huizen werden overgedragen naar het Vlaamse Agentschap en de stedelijke Huizen naar resp. het stedelijk Agentschap atlas-Antwerpen en het stedelijk Agentschap IN-Gent. Gegeven de specifieke Brusselse context is het Huis van het Nederlands Brussel niet overgedragen en blijft het als afzonderlijke entiteit behouden.

De drie Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel (de opvolgers van de voormalige Huizen van het Nederlands) zijn bevoegd voor de intake, screening en doorverwijzing naar een gepast aanbod NT2 van anderstaligen die aan de voltijdse leerplicht voldaan hebben. Ze hebben ook de opdracht om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Met het decreet van 29 mei 2015 houdende de wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid krijgen ze bijkomend de taak om het taalniveau Nederlands te attesteren.

Als deskundige en neutrale partner zijn de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel bevoegd voor de intake, screening en doorverwijzing van de anderstalige naar het meest geschikte aanbod NT2. De huidige NT2-intake vertoont evenwel een aantal mankementen en op sommige plaatsen gebeuren de intakes nog ‘decentraal’ door de NT2-centra.

De doorverwijzing naar het type NT2-aanbod gebeurt, rekening houdend met het beschikbare aanbod op het terrein en de lokale afspraken met de NT2-aanbodverstrekkers. Analfabete kandidaat-cursisten worden doorverwezen naar het Alfa-aanbod in CBE. Laaggeschoolden of ‘traaglerenden’ worden doorverwezen naar een CBE of naar een verlengd traject in een CVO. Cursisten met een gemiddelde leercapaciteit kunnen terecht in een standaardaanbod binnen een CVO. Hogergeschoolde cursisten of ‘snellerenden’ zullen doorverwezen worden naar een verkort aanbod CVO of een aanbod in de UTC. De eerder aanbodgestuurde doorverwijzing en de uitval tussen intake in inschrijving in de provinciale werkingsgebieden zijn knelpunten.

Sinds hun oprichting in 2004 zijn de (voormalige) Huizen van het Nederlands meer en meer uitgegroeid tot belangrijke spelers op het gebied van kwaliteitsondersteuning en professionalisering van de NT2-sector. Ze faciliteren expertise-uitwisseling en deskundigheidsbevordering via werkgroepen, netwerking en overleg. Ze bieden ook ondersteuning op het gebied van materiaal en instrumenten om op de werkvloer te gebruiken. Daarnaast zetten ze ook sterk in op taalbeleid en taalpromotie. Met hun acties rond taalbeleid bereiken ze een grote verscheidenheid aan doelgroepen in verschillende sectoren: openbare besturen, onderwijs, bedrijven en de dienstensector. Met hun acties rond taalpromotie verhogen ze enerzijds de taaltoegankelijkheid van organisaties, opleidingen, enzovoort voor anderstaligen, en anderzijds creëren en ondersteunen ze oefenkansen NT2.

Trajectbegeleiding is een belangrijk onderdeel van zowel het inburgeringstraject als de begeleiding bij VDAB en OCMW. Leertrajectbegeleiding behoort ook tot de opdrachten van de CVO en CBE. De samenwerking tussen de verschillende betrokkenen in (leer)trajectbegeleiding verloopt moeizaam. Betere registratie en gegevensuitwisseling via performante registratiesystemen en regionale overlegplatforms waar trajectbegeleiders van verschillende partners elkaar kunnen ontmoeten in het kader van de trajectopvolging van de individuele cursist zijn aangewezen. De Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel zijn de uitgelezen partners om deze afstemming en samenwerking te stroomlijnen.

De Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel zijn verantwoordelijk voor de afstemming en optimalisering van vraag en aanbod. Het opnemen van de regie is een kernopdracht van de drie Agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel. Ze doen dit door het regionaal NT2-overleg te organiseren waarin minstens de reguliere aanbodverstrekkers NT2 samenkomen. Op Vlaams niveau brengen ze de aanbodverstrekkers NT2 samen. De regierol van de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel vormt een belangrijk uitgangspunt bij het uittekenen van een NT2-beleid. De huidige invulling van deze regierol blijkt in de praktijk niet te volstaan om een behoeftedekkend aanbod te realiseren. Er is nood aan een meer afdwingbare invulling van de regisseursrol.

De regie over een behoeftedekkend en behoeftegericht aanbod NT2 is een cruciaal instrument voor het realiseren van een behoeftegericht en behoeftedekkend NT2-aanbod.

De minister van Inburgering is bevoegd voor de werking van de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel, wat betreft de opdrachten in het kader van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid.

3.5 Tot besluit

De voorbije decennia heeft het NT2-landschap zich sterk uitgebouwd en er werd veel expertise opgebouwd, maar het aanbod wordt gekenmerkt door grote verschillen en teveel versnippering. Het aanbod stuurt nog teveel de vraag. en is anno 2016 niet volledig behoeftedekkend en behoeftegericht. De kwaliteit van NT2 is sterk afhankelijk van de aanbodverstrekker. Er zijn te veel kwaliteitsverschillen tussen de verschillende centra.. Duidelijke aansturing is nodig om een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-aanbod te realiseren.

4. Bouwstenen voor een slagkrachtig NT2-beleid

Het belang van een slagkrachtige regie over het NT2-aanbod dat meer op maat is van de anderstaligen en een uniforme kwaliteitsborging over alle aanbieders heen, neemt alsmaar toe, gelet op:

- Het volwassenenonderwijs een belangrijke actor is wat betreft het aanbieden van NT2 en Onderwijs verantwoordelijk is voor het NT2-aanbod binnen het volwassenenonderwijs, maar dat het volwassenenonderwijs niet de enige actor is binnen het NT2-landschap. Naast CVO en CBE zijn er ook andere aanbieders (UTC of VDAB). Nederlands leren kan ook buiten de reguliere (onderwijs)setting (online, private aanbod,…). Voor deze laatste zullen certificeringen bij de Agentschappen Integratie en Inburgering/Huis van het Nederlands mogelijk worden.
- Het inzicht dat NT2 méér omvat dan het aanbod van het volwassenenonderwijs of ander formeel aanbod NT2, onder andere door de samenhang tussen NT2 en taalbeleid, taalondersteuning of taalpromotie en het samenspel met voldoende oefenkansen Nederlands.

Cf. het regeerakkoord zal de minister bevoegd voor inburgering deze aansturing uitbouwen en opnemen en werk maken van een NT2-beleid. De minister bevoegd voor inburgering zal dus optreden als NT2-regisseur. Om het geheel van actoren te stroomlijnen en beter op elkaar af te stemmen om te resulteren in een behoeftedekkend aanbod NT2, werken we een nieuw overkoepelend legistiek kader uit dat vertrekt vanuit de uitgangspunten, geformuleerd in punt 2, cf. supra.

De verdere uitbouw van de hervormde inburgerings- en integratiesector, evenals de aangekondigde hervorming van het volwassenenonderwijs, zijn een opportuniteit om een vernieuwd NT2-beleid vorm te geven.

Dit kader moet alle cruciale elementen van het NT2-gebeuren vatten, inclusief de gewenste output en moet als legistieke basis dienen om de kwaliteit van de aanbodverstrekkers NT2 aan te sturen. Concreet zal het kader volgende elementen bevatten:

4.1 Intake, testing en doorverwijzing

Anderstaligen die Nederlands willen leren, moeten op een deskundige en objectieve manier geïnformeerd en getest worden in functie van het meest geschikte aanbod Nederlands. De Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel vervullen de opdracht als neutrale doorverwijzer reeds een aantal jaren.

De agentschappen/Huis vervullen deze opdracht niet op een eiland. Er is nood aan een heldere en kwaliteitsvolle afbakening van deze opdracht, waarbij de rol en verantwoordelijkheden van de diverse actoren benoemd wordt. Er moeten afspraken gemaakt worden over wie wanneer naar de agentschappen/Huis doorverwijst, hoe de intake en oriëntering zal verlopen en hoe bindend het advies van de agentschappen/Huis is.

Dit zal worden uitgewerkt in het nieuwe legistieke kader, waarbij de engagementen van iedere partner omschreven worden. Daarvoor zal vertrokken worden van een evaluatie van het huidige afsprakenkader NT2 van 2009.

Belangrijk om hierbij te benadrukken is dat een regie over het aanbod (cf. infra), niet automatisch een regie over het NT2-traject betekent. Er moet duidelijk afgebakend worden wie regisseur is over welk traject (bv. VDAB bepaalt samen met de anderstalige de invulling van het traject naar werk, waar NT2 een onderdeel kan van uitmaken).

In ieder geval is deze opdracht van de agentschappen/Huis cruciaal voor de invulling van de regisseursrol die zij opnemen over het aanbod NT2. Zij brengen daarbij immers de noden en competenties van de anderstalige in kaart en - voor zover dat het geval is - de verwachtingen van de regisseur over het NT2-traject.

4.2 Regie over het NT2-aanbod

De Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel hebben als opdracht om de vraag en noden van anderstaligen en het aanbod NT2 op elkaar af te stemmen. Zij doen dit momenteel d.m.v. jaarlijkse regionale analyses over de behoeften en kaarten de noden aan op de lokale NT2-overleggen, cf. het afsprakenkader NT2.

Uit het inspectierapport NT2 blijkt echter dat er nog werk aan de winkel is om een behoeftedekkend aanbod NT2 te realiseren. Om dit effectief te kunnen waarmaken, moeten we inzetten op een slagkrachtige regie van de agentschappen/Huis.

Regie veronderstelt het voorhanden zijn van een duidelijk beleidskader dat aangeeft wat een voldoende vraaggestuurd, behoeftegericht en behoeftedekkend NT2-aanbod concreet inhoudt. Dit kader ontbreekt momenteel en zal bij prioriteit, in samenspraak tussen de regisseur NT2 en de aanbodverstrekkers NT2, moeten uitgewerkt worden.

Regie betekent dat er maatregelen moeten kunnen genomen worden door de regisseur NT2, wanneer de overheidsmiddelen voor het aanbod NT2 niet adequaat worden aangewend.

Concreet stellen we daarbij 2 instrumenten voorop: enerzijds het formuleren van kwaliteitscriteria waaraan alle potentiële aanbodverstrekkers moeten voldoen om kwalificerende NT2-trajecten te mogen aanbieden in het kader van trajecten naar werk of inburgering of waarnaar de agentschappen/Huis kunnen toeleiden. Anderzijds het opstellen van een behoefteplan, waarop de NT2-aanbodverstrekkers hun aanbod moeten organiseren om in aanmerking te komen voor door de Vlaamse overheid gefinancierde leraarsuren of VTE en werkingsmiddelen voor NT2.

Daarnaast moeten de agentschappen/Huis over de projectmiddelen NT2 beschikken om eventuele hiaten op te vullen. Deze projectmiddelen zullen onder andere ingezet worden om de nood aan afstandsleren (digitaal) – door een beroep te doen op de markt – een volwaardige plaats te geven in het NT2-landschap.

4.2.1 Kwaliteitseisen waaraan aanbodverstrekkers NT2 moeten voldoen

Een sterk NT2-beleid kan niet zonder kwaliteitsborging van het NT2-aanbod. Kwaliteitsborging veronderstelt een duidelijk en afdwingbaar referentiekader NT2-kwaliteit. Dit referentiekader moet gelden voor alle aanbodverstrekkers NT2, zowel regulier als privé. Op die manier kunnen dus ook private actoren ingeschakeld worden om hiaten in het aanbod op te nemen en wordt een basiskwaliteit voor de anderstalige gegarandeerd.

In dit referentiekader worden de criteria uitgewerkt waaraan een kwaliteitsvol aanbod NT2 moet voldoen. Het is op basis van deze criteria dat aanbodverstrekkers NT2 erkend zullen worden door de NT2-regisseur. Deze erkenning is nodig om, binnen dezelfde middelen, kwalificerende NT2-

trajecten te mogen aanbieden in het kader van trajecten naar werk of inburgering of waarnaar de agentschappen/Huis doorverwijzen en om gefinancierd te kunnen worden.

Minstens volgende criteria worden daarbij uitgewerkt:

- Aanbod wordt ingericht cf. het Europees Referentiekader Vreemde Talen (ERK)
- De opleidingen NT2leiden tot een certificering cf. dit ERK.
- Gegevens i.v.m. o.a. deelname, vorderingen en resultaten worden uitgewisseld met de agentschappen/Huis.
- Naleven van afspraken m.b.t. samenwerking en intake, testing en doorverwijzing door de NT2-regisseur
- Docenten NT2 beschikken over de nodige didactische en pedagogische bekwaamheid
- Het aanbod wordt functioneel ingericht en sluit aan bij de leefwereld van de anderstalige (gekoppeld aan de contexten en rollen van de anderstalige)
- Het aanbod kan flexibel ingericht worden zodat anderstaligen snel in een aanbod kunnen instappen en dit aanbod, door beroep te doen op de markt, bijgestuurd kan worden wanneer de noden van de anderstaligen veranderen.

Elke aanbodverstrekker is binnen dit kader verantwoordelijk voor het vormgeven van het eigen NT2-aanbod.

De criteria en procedure om aanbodverstrekkers te erkennen en te controleren, zal in het nieuwe legistieke kader uitgewerkt worden. De inspectie onderwijs is hierbij een belangrijke actor.

Een belangrijk aandachtspunt in deze kwaliteitsborging is het waken over het niveau dat anderstaligen bij een aanbodverstrekker behalen. Het moet aansluiten bij het ERK en de uitgereikte kwalificaties moeten over de aanbodverstrekkers heen dezelfde waarde hebben. De NT2-regisseur zal daartoe geschikte instrumenten inzetten om de kwalificeringen over de diverse aanbodvertrekkers heen te vergelijken en kwaliteit te borgen.

4.2.2 Behoefteplan

Om ervoor te zorgen dat het aanbod niet georganiseerd wordt volgens een eigen organisatielogica, maar op Vlaams niveau tegemoet komt aan de noden die anderstaligen hebben en dus vraaggestuurd wordt ingericht, is het belangrijk om het aanbod te rationaliseren op basis van een behoefteplan. Het is aan de NT2-regisseur, samen met de regisseurs over de trajecten waar NT2 een onderdeel van uitmaakt, om periodiek een inventarisatie te maken van het aanbod dat in een volgende periode nodig is. Dit moet gebeuren op basis van de noden van de anderstalige (op diverse vlakken, zowel organisatorisch, inhoudelijk, naar leercapaciteiten,...) die de agentschappen/Huis constant in kaart brengen, cf. supra. Daarbij wordt de behoefte inzake zomeraanbod, verkorte, intensieve leertrajecten, gecombineerd aanbod, geïntegreerd aanbod, avond- en weekendaanbod, afstandsonderwijs, soort aanbod (Latijns schrift, alfa-aanbod,...), instapmomenten, vervolgaanbod, regionale spreiding... bepaald. Het behoefteplan omvat het hele NT2-traject van de anderstalige, dat kan lopen tot niveau C. In een eerste fase wordt echter enkel voor de niveaus A1 en A2 een gedetailleerd behoefteplan uitgewerkt.

Om dat te kunnen doen met een grote variëteit aan aanbodverstrekkers, is er nood aan een gemeenschappelijk begrippenkader. De krijtlijnen en procedure voor de opmaak, invulling en validatie van dit behoefteplan worden vastgelegd in het nieuwe legistiek kader. De middelen NT2 worden in de begroting onderwijs afgelijnd voor de invulling van het behoefteplan. Het

volwassenenonderwijs wordt met deze middelen gefinancierd voor zover zij een aanbod inricht dat aan het behoefteplan tegemoet komt. Met de middelen waarmee geen behoeftedekkend aanbod kan ingericht worden vanuit het volwassenenonderwijs, kan de regisseur NT2 beroep doen op andere aanbodverstrekkers. (Bv. private aanbodverstrekkers om het aanbod dat niet kan ingericht worden door het volwassenenonderwijs in te richten, zoals. zomeraanbod, avondonderwijs,..). Hierbij is kostenefficiëntie een belangrijk aandachtspunt.

We stellen in het kader van de inburgeringstrajecten het principe van kosteloos NT2 volgen nog altijd voorop, voor zover de anderstalige instapt in het aanbod waarnaar de regisseur NT2 heeft doorverwezen. Inburgeraars die bv. Nederlands willen leren bij een private aanbodverstrekker, maar voor wie een aanbod beschikbaar is binnen het volwassenenonderwijs en naar waar is doorverwezen, kunnen dit maar dan zal de inburgeraar zelf voor de kosten moeten instaan.

4.3 Expertiseopbouw en innovatie stimuleren

Een slagkrachtig NT2-beleid vereist dat de diverse actoren voldoende en kwaliteitsvol ondersteund worden in het verwerven van de nodige expertise. Momenteel is het ondersteuningsaanbod te generiek en te versnipperd. Er is nood aan een overkoepelende visie en kader over expertiseopbouw m.b.t. NT2. In dat kader moet duidelijk zijn welke ondersteuning door welke partner dient aangeboden te worden.

We moeten daarbij inzetten op het uitwisselen van expertise over de verschillende actoren (waaronder de pedagogische begeleidingsdiensten en het Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs) heen, op praktijkondersteuning en een centraal aangestuurd onderzoeksbeleid om innovatie te stimuleren.

De concretisering van de nodige maatregelen wordt uitgewerkt in een samenwerkingsplatform dat aangestuurd wordt door de NT2-regisseur en waarin beleidsmakers, onderzoekers, aanbodverstrekkers, begeleidingsinstanties en de onderwijsinspectie betrokken worden. Dit samenwerkingsplatform moet over de nodige middelen beschikken om het nieuwe ondersteunings- en professionaliseringsbeleid vorm te geven. Daartoe worden de huidige middelen in het kader van ondersteuning en expertiseopbouw in kaart gebracht en wordt bekeken of en hoe deze middelen naar het samenwerkingsplatform kunnen verschoven worden.

4.4 NT2 in een ruimer kader

Het NT2-aanbod gericht op het behalen van een taalniveau cf. het ERK, is 1 element in het taalverwervingsproces. Daarnaast moet ingezet worden op het voorzien in voldoende oefenkansen voor anderstaligen. Dit kan gaan om georganiseerde oefenkansen (bv. door steden en gemeenten of middenveldorganisaties) of om organisaties of individuen die gesensibiliseerd worden om Nederlands te spreken met anderstaligen om hen spreekkansen te geven, het zgn. 'taalpromotiebeleid'. Taalpromotie wil een positief en stimulerend klimaat creëren en promoten om Nederlands te leren, te oefenen en te gebruiken. Taalpromotie moet er toe leiden dat iedere plek waar Nederlands gesproken wordt, een plaats is waar de anderstalige Nederlands kan oefenen. Taalpromotie wil de samenleving sensibiliseren door de inspanningen van de anderstaligen en het positieve effect van NT2 voor de anderstalige in beeld te brengen.

Taalpromotie wordt opgenomen door de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel en heeft tot doel:

- Anderstaligen te stimuleren om Nederlands te leren en te gebruiken
- Anderstaligen te ondersteunen in het vinden van oefenkansen buiten de lescontext en waar nodig extra taaloefenkansen te creëren
- Nederlandstalige instellingen en individuen te stimuleren en te ondersteunen in het gebruik van een duidelijk Nederlands
- Correct en evenwichtige informatie te verspreiden over anderstaligen die Nederlands leren.

Ook taalondersteuning op de opleidingsvloer of de werkvloer kan een meerwaarde bieden. Taalondersteuning heeft niet als finaliteit om een bepaald niveau Nederlands te verwerven maar om, via talige begeleiding en ondersteuning, de opleiding succesvol te kunnen afronden of om sneller ingewerkt te zijn in de job. Bij taalondersteuning op de werkvloer gaat het meestal om een individueel traject, gericht op de specifieke situatie binnen één bedrijf. Bij taalondersteuning op de opleidingsvloer gaat het vooral om taalhandelingen die ondersteunend zijn aan het verwerven van vakkennis. De inhoud van de taalondersteuning wordt zoveel mogelijk aangesloten op, en geïntegreerd in de inhoud van de opleiding.

Het sluitstuk van een sterk NT2-beleid is het ontwikkelen van een goed uitgebouwd taalbeleid. Alle onderwijsinstellingen, welzijnsactoren, lokale besturen, bedrijven, overheidsdiensten, socio-culturele organisaties,… hebben hoe langer hoe meer te maken met een anderstalig publiek. Vaak zijn er taaldrempels waardoor de dienstverlening naar anderstaligen – hoewel ze Nederlands aan het leren zijn – niet goed verloopt, met alle gevolgen van dien. Ook bedrijven kunnen een taalbeleid voeren om de communicatie tussen anderstaligen en Nederlandstaligen te verbeteren of anderstaligen de kans te geven om te werken aan hun kennis van het Nederlands. Taalbeleid is gericht op het wegwerken van drempels die bedrijven, scholen, lokale besturen,… ervaren op vlak van communicatie met anderstaligen. De agentschappen/Huis hebben hier een stimulerende en ondersteunende opdracht.

Het samenspel tussen het formele aanbod NT2, de taalondersteuning en het taal(promotie)beleid zal eveneens uitgewerkt worden in het nieuwe kader dat de krijtlijnen van het NT2-beleid uittekent.

4.5 Samenwerking

In een beleid waarbij zoveel actoren betrokken zijn, is het van belang om in te zetten op structurele samenwerking. Deze samenwerking situeert zich op vlak van bovenstaande punten. Samenwerking is nodig om het meest geschikte aanbod te vinden voor de anderstalige, de (traject)begeleidingen op elkaar af te stemmen, expertise uit te wisselen,… In deze samenwerking is ook oog voor het samenspel en de afstemming tussen de verschillende onderdelen van het integratieparcours van de anderstalige (bv. link met beroepsgerichte opleidingen, andere geletterdheidsaanbod (ICT, cijfervaardigheden,…). Het samenwerkingsverband en concrete afspraken nemen we op in het overkoepelend kader. Waar nodig worden lokale afspraken gemaakt.

4.6 Een slagkrachtig volwassenenonderwijs

We erkennen de expertise die het volwassenenonderwijs sinds een aantal jaren heeft opgebouwd m.b.t. NT2. Toch zijn er een aantal knelpunten die een effectief en efficiënt NT2-aanbod in de weg staan en die moeten aangepakt worden binnen Onderwijs om maximaal invulling te kunnen geven aan het behoefteplan en te beantwoorden aan de vooropgestelde kwaliteitscriteria.

- Het aandeel NT2 in sommige centra is te klein om kwaliteit en slagkracht te garanderen. NT2-centra met voldoende kritische massa zijn sterker om een kwaliteitszorgsysteem uit te bouwen, te voorzien in een adequaat ondersteuningsbeleid en om noodzakelijke partnerschappen aan te gaan. Het vooropstellen van voldoende kritische massa op centrumniveau is niet tegengesteld aan lokale spreiding. Het evenwicht tussen een laagdrempelig aanbod en de efficiënte aanwending van overheidsmiddelen moet dus bewaakt worden.
- Een flexibel NT2-aanbod vergt een flexibele inzet van opleidingsprofielen. Deze profielen moeten sneller kunnen bijgestuurd of opgemaakt worden. De regisseur NT2 dient in ieder geval betrokken te worden bij de opmaak van deze opleidingsprofielen.
- De huidige financiering van het volwassenenonderwijs bevat een aantal knelpunten om behoeftegericht, flexibel en functioneel te kunnen werken. Er is nood aan een duidelijk en transparant systeem, dat de knelpunten wegwerkt en dat aansluit bij de principes zoals opgenomen in hoofdstuk 4.2.2. We tekenen een kader uit voor een specifieke financiering van het NT2-aanbod in het volwassenenonderwijs. Daarbij moet aandacht zijn voor een efficiënte aanwending van de middelen.
- De programmaties in het volwassenenonderwijs zullen moeten inspelen op het behoefteplan van de NT2-regisseur.
- Een behoeftegericht en behoeftedekkend aanbod NT2 vraagt om flexibel inzetbaar personeel en om leerkrachten die over de specifieke know-how beschikken om NT2 kwaliteitsvol te onderrichten. Het personeelsstatuut moet dus de nodige flexibiliteit toelaten. Daarnaast is nood aan een ondersteuningsbeleid dat expertisedeling stimuleert, gerichte vormingen voorziet en inspeelt op nieuwe uitdagingen en evoluties in leernoden van anderstaligen, in samenspel met het samenwerkingsplatform, cf. supra.

Daar waar de regisseur NT2 instaat voor het uittekenen en vastleggen van de krijtlijnen waaraan het NT2-aanbod moet voldoen, is Onderwijs bevoegd voor de onderwijskundige component van het NT2-aanbod binnen het volwassenenonderwijs. De hierboven aan te pakken knelpunten in het volwassenenonderwijs, moeten in de legistieke kaders van onderwijs uitgewerkt worden. Dit is essentieel om een behoeftegericht en behoeftedekkend kwaliteitsvol aanbod te voorzien.

5. Verdere aanpak

Deze conceptnota geeft de contouren weer voor het uitbouwen van een nieuw NT2-beleid.

In een vervolgtraject zal de minister bevoegd voor inburgering bovenstaande punten verder uitwerken en vertalen in een nieuw legistiek kader 'NT2-beleid'. In dit vervolgtraject wordt het huidige afsprakenkader NT2 geëvalueerd en wordt de kostprijs van het NT2-aanbod bij mogelijke aanbodverstrekkers in kaart gebracht.

Per uit te werken onderdeel zal een werkgroep ingericht worden, aangestuurd door het beleidsveld Inburgering. In iedere werkgroep worden de relevante stakeholders en het beleidsdomein onderwijs betrokken. De concrete doelstellingen en tijdspad van deze werkgroepen zal in april 2016 voorgesteld worden.

We stellen volgende fasen voorop:

- April - december 2016: uitwerking conceptnota en vertaling in een nieuw legistiek kader. Daarbij wordt afgestemd met Onderwijs i.f.v. de aanpassing van het decreet

volwassenenonderwijs (voor punt 4.6). De gedetailleerde planning van deze fase (m.i.v. werkgroepen) zal in april opgemaakt worden.
- Januari – december 2017: legistiek proces
- September 2018: inwerkingtreding nieuwe regelgeving vanuit inburgering

VOORSTEL VAN BESLISSING

Deze conceptnota heeft geen budgettaire consequenties.

Er wordt ingestemd met de conceptnota en de aanpak en verdere werkwijze zoals hierboven voorgesteld. De Vlaamse Regering belast de minister bevoegd voor Inburgering met de verdere uitwerking ervan.

Bijlagen

Regeerakkoord

(p. 14) Omdat kennis van het Nederlands de toegangspoort is tot volwaardige deelname aan de samenleving, stemmen we het aanbod Nederlands als tweede taal beter af op de noden en behoeften.

Werk en sociale economie (p. 37)

Omdat een gebrekkige kennis van het Nederlands een grote drempel is naar tewerkstelling – in het bijzonder voor personen met een vreemde herkomst - voeren we een verplichte taalscreening in voor alle anderstalige werkzoekenden in functie van hun traject naar werk. Bij onvoldoende kennis van het Nederlands geven we hen een opleiding Nederlands in een begeleidingstraject bij VDAB of partners van VDAB. De opleiding Nederlands kan geïntegreerd gevolgd worden met een beroepsopleiding of op de werkvloer. Wie een opleiding Nederlands weigert, wordt gesanctioneerd zoals bij een weigering van andere opleidingen.

Voor de basisopleiding Nederlands (NT2) wordt het huidige afsprakenkader bijgestuurd tot concrete afdwingbare afspraken. Het NT2-aanbod wordt afgestemd op de noden van cursisten, onder meer door te voorzien in meer gespreide instapmomenten en meer intensieve basisopleiding en meer geïntegreerde leertrajecten. We zorgen voor een optimale geografische spreiding. Hiertoe worden het aanbod opleidingsverstrekkers voor de basisopleiding uitgebreid.

Onderwijs (p. 102)

We stemmen het aanbod Nederlands als tweede taal beter af op de noden, zowel inzake kwaliteit als kwantiteit, zowel voor verplichte inburgeraars als voor wie vrijwillig Nederlands wil leren. Zeker in het licht van de niveauverhoging NT2 in inburgering. Om inburgeraars zo snel als mogelijk te laten deelnemen aan het sociaal en economisch leven, is er nood aan meer gecombineerde leertrajecten, aan een aanbod tijdens vakanties en weekends en avonden, in functie van de behoeften en de competenties van de NT2-cursist en met voldoende geografische spreiding. Om dit te realiseren komen de middelen voor de organisatie van het NT2-aanbod onder het beheer van de minister bevoegd voor inburgering.

Er wordt een aanbod uitgebouwd met private aanbodverstrekkers om hiaten op te vullen.

De Huizen van het Nederlands worden ondergebracht in het Agentschap Integratie & Inburgering.

Inburgering - Integratie (p. 128-129)

Kennis van het Nederlands is essentieel voor een volwaardige deelname aan het sociale en economische leven. We stemmen daarom het aanbod Nederlands als tweede taal beter af op de noden, zowel inzake kwaliteit als kwantiteit, zowel voor verplichte inburgeraars als voor wie vrijwillig Nederlands wil leren. Zeker in het licht van de taalverhoging NT2 in inburgering en om inburgeraars zo snel als mogelijk te laten deelnemen aan het sociaal en economisch leven, is er nood aan meer gecombineerde leertrajecten, aan een aanbod tijdens vakanties en weekends en avonden, in functie van de behoeften en de competenties van de NT2-cursist en met voldoende geografische spreiding. Om dit te realiseren komen de middelen voor de organisatie van het NT2-aanbod onder het beheer van de minister bevoegd voor inburgering. Een aanbod met private aanbodverstrekkers vult de hiaten op.

Taal leer je ook door deel te nemen aan de samenleving. We stimuleren het "al doende" leren van Nederlands: op de werkvloer, tijdens vakopleidingen en in het verenigingsleven opdat Nederlands leren en gebruiken ook na het inburgeringstraject niet stil zou vallen. Dat vraagt een inspanning van alle betrokkenen.

(…)De Huizen van het Nederlands krijgen de bevoegdheid om het taalniveau Nederlands van anderstaligen te attesteren en worden ondergebracht in het Agentschap Integratie & Inburgering.

Beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie

7.5. Inzetten op een geïntegreerd taal- en werkbeleid (p. 38)

Onvoldoende kennis van het Nederlands is een grote drempel naar tewerkstelling. Om bij te dragen tot het wegwerken van deze drempel blijven we werk maken van een geïntegreerd taal- en werkbeleid.

Een geïntegreerd taal- en werkbeleid vertrekt vanuit de visie dat een snel contact met de arbeidsmarkt en aangepaste taalondersteuning het beste middel zijn om het talent van de anderstalige of laaggeletterde werkzoekende te activeren. Daarom consolideren we deze visie langs twee strategische lijnen: het detecteren van taaldrempels enerzijds en het inzetten op een optimaal, behoeftegericht en geïntegreerd opleidingsaanbod anderzijds.

Elke werkzoekende met een taalbehoefte moet bereikt worden, in het bijzonder personen met een vreemde herkomst, door de verdere optimalisering van de verplichte taalscreening voor alle anderstalige werkzoekenden in functie van hun traject naar werk. Bij onvoldoende kennis van het Nederlands geven we hen een opleiding Nederlands in een begeleidingstraject bij de VDAB of haar partners. Wie een opleiding Nederlands weigert, wordt gesanctioneerd zoals bij een weigering van andere opleidingen.

In tweede instantie werken we verder aan een optimaal en behoeftedekkend aanbod NT2 door het huidige afsprakenkader bij te sturen naar concrete afdwingbare afspraken. Het NT2-basisaanbod wordt op die manier beter afgestemd op de noden van cursisten, onder meer door te voorzien in meer gespreide instapmomenten, meer intensieve basisopleidingen en meer geïntegreerde leertrajecten met een optimale geografische spreiding. Hiertoe wordt een aanbod van opleidingsverstrekkers voor de basisopleiding uitgebreid.

Via het activerings- en competentiebeleid met inbegrip van specifieke toeleidingsen werkervaringsinitiatieven verbeteren we de arbeidsmarktpositie van allochtone werkzoekenden.

Nederlands leren is één van de speerpunten van het horizontaal integratiebeleid. We engageren ons om mee te werken aan een binnen de Vlaamse Regering afgestemd integratiebeleid.

Beleidsnota Onderwijs

1.4. Volwassenonderwijs als partner in levenslang leren (p. 26)

Kennis van het Nederlands is essentieel voor een volwaardige deelname aan het sociale en economische leven. We stemmen daarom het aanbod Nederlands als tweede taal beter af op de noden, zowel inzake kwaliteit als kwantiteit, zowel voor verplichte inburgeraars als voor wie vrijwillig Nederlands wil leren. Zeker in het licht van de taalverhoging NT2 in inburgering en om inburgeraars zo snel als mogelijk te laten deelnemen aan het sociaal en economisch leven, is er nood aan meer gecombineerde leertrajecten, aan een aanbod tijdens vakanties en weekends en avonden, in functie van de behoeften en de competenties van de NT2-cursist en met voldoende

geografische spreiding. Om dit te realiseren komen de middelen voor de organisatie van het NT2-aanbod onder het beheer van de minister bevoegd voor inburgering. Een aanbod met private aanbodverstrekkers vult de hiaten op. Samen met mijn collega's bevoegd voor Inburgering en Werk zal ik bekijken hoe we dit kunnen realiseren. De Huizen van het Nederlands krijgen de bevoegdheid om het taalniveau Nederlands van anderstaligen te attesteren en worden ondergebracht in het Agentschap Integratie en Inburgering.

Beleidsnota Integratie & Inburgering

De Nederlandse taal verbindt ons allemaal. In Vlaanderen is Nederlands de publieke taal, de ambtelijke taal, de onderwijstaal, de cultuurtaal. Welke taal iemand thuis ook spreekt, de gemeenschappelijke taal die ons allemaal verbindt en die we allemaal (moeten) begrijpen en spreken, is het Nederlands. Het begrijpen en spreken van Nederlands biedt ook kansen. Wie Nederlands spreekt, begrijpt en leest, kan zich informeren, heeft meer kansen op tewerkstelling, heeft toegang tot vorming en onderwijs, ondervindt minder drempels bij dienstverlening, heeft toegang tot netwerken, kan deelnemen aan publiek debat, aan het democratisch proces… Een goede kennis van het Nederlands verhoogt de zelfredzaamheid van mensen en maakt hen minder afhankelijk van derden. De Vlaamse Regering zal daarom blijven investeren in het verhogen van de kennis van het Nederlands. (p.18-19)

2.1. We maken werk van een behoeftedekkend aanbod Nederlands als tweede taal (p.19-20)

Uit diverse rapporten blijkt dat het NT2-aanbod nog niet voldoende behoeftedekkend is. Zo is er nood aan een NT2-aanbod dat inhoudelijk meer inspeelt op de noden van anderstaligen, beter afgestemd is met de andere onderdelen in het inburgeringstraject, intensiever is, meer instapmomenten heeft, een groter avond-, weekend- en zomeraanbod heeft, mogelijkheden biedt tot afstandsleren,… In specifieke regio's zijn er ook wachtlijsten (bv. voor analfabeten in Antwerpen).

Gezien de recente verhoging naar A2, zullen er nog meer anderstaligen cursussen Nederlands volgen. Daarnaast wil ik anderstaligen stimuleren om nog een hoger niveau NT2 te halen. Niveau A2 is immers nog maar het overlevingsniveau en toch stromen er weinig anderstaligen door naar een aanbod hoger dan dit niveau. Ik wil niet alleen dat personen die momenteel starten met NT2 verder NT2 volgen, maar wil ook meer anderstaligen bereiken om een inburgeringstraject te volgen, waar Nederlands een onderdeel van uitmaakt.

Om ervoor te zorgen dat er een inhoudelijk en organisatorisch behoeftedekkend aanbod is, er meer anderstaligen NT2 kunnen leren en verder doorstromen naar hogere taalniveaus is een capaciteitsuitbreiding noodzakelijk. Om dit te realiseren komen de middelen voor de organisatie van het NT2-aanbod onder mijn beheer. In overleg met de aanbodverstrekkers wordt op korte termijn nagegaan hoe een meer efficiënt en effectief NT2-aanbod zal worden ingericht. Ik zal ook private aanbodverstrekkers inschakelen om tekorten in het aanbod in te vullen. Samen met mijn collega's bevoegd voor Onderwijs en Werk zal ik bekijken hoe we dit kunnen realiseren.

Nederlands leren hoeft niet enkel via het formele circuit te gebeuren zoals we het vandaag kennen. Onderzoeken tonen aan dat Nederlands leren het best gebeurt in een functionele en authentieke context. Nederlands leren geïntegreerd met een beroepsopleiding of Nederlands op de werkvloer hebben hun meerwaarde al bewezen en moeten verder uitgebouwd worden. Voorts wil ik in dit kader ook het informele NT2-aanbod versterken. Het aanbod van georganiseerde oefenkansen NT2 is zeer divers en verspreid. Voor organisaties die in contact komen met personen van vreemde

herkomst en hen mogelijkheden willen aanbieden om NT2 op een informele manier te oefenen is het aangewezen dat ze zicht hebben op dit ruime aanbod. Eenmaal de HvN ondergebracht zijn in het agentschap Integratie en Inburgering, zal het tot de taken van het agentschap behoren om dit aanbod in kaart te brengen en verder uit te bouwen. Hierbij wil ik ook aansluiting vinden bij of samenwerken met het socio-culturele vormingswerk dat het informele leren in open formats als basisdoelstelling hanteert en waarbij expertise ten aanzien van oefenkansen Nederlands in diverse contexten wordt aangeboden.

2.3. We optimaliseren de werking van de Huizen van het Nederlands (p. 21)

De HvN hebben de opdracht om anderstaligen op een deskundige en neutrale manier door te verwijzen naar het meest passende aanbod NT2 en zo bij te dragen tot de integratie van anderstaligen. Daarnaast werken ze aan de optimalisering van het aanbod NT2 en vormen ze een spil in het realiseren van een behoeftedekkend aanbod NT2.

De HvN hebben reeds een jarenlange expertise opgebouwd in niveaubepalingen in functie van oriëntering van de anderstaligen naar het gepaste aanbod NT2. In de afgelopen jaren hebben de niveaubepalingen van de HvN daarnaast een nieuwe finaliteit gekregen, onder meer in het kader van de taalvereisten binnen bestuurszaken, sociaal wonen en inburgering. Bovendien leren anderstaligen niet alleen Nederlands in het volwassenenonderwijs of de universitaire talencentra maar ook door middel van zelfstudie, een aanbod op de private markt, etc. Voor deze anderstaligen is het belangrijk dat zij terecht kunnen bij een instantie om hun taalniveau Nederlands vast te stellen. Om de HvN volwaardig te erkennen als instantie die het taalniveau Nederlands kan attesteren, zal ik dit mee opnemen in hun decretale opdrachten en zal ik de nodige maatregelen nemen opdat ze zich kunnen uitrusten met een gepast instrumentarium.

Bovendien zal ik de HvN onderbrengen in het agentschap Integratie en Inburgering. Zo wil ik duidelijkheid creëren in het landschap van instrumenten om de integratie van personen van vreemde herkomst te bevorderen. Op die manier is er één centraal punt waar nieuwkomers, oudkomers, lokale besturen en organisaties terecht kunnen met hun ondersteuningsnoden op vlak van integratie. Voor de stedelijke HvN wordt een specifieke regeling getroffen.

Beleidsbrief Werk 2015-2016

7.5. Inzetten op een geïntegreerd taal- en werkbeleid (p. 57)

Kennis van het Nederlands blijft een belangrijke voorwaarde om snel aan de slag te gaan in Vlaanderen. Idealiter wordt de taalkennis bijgebracht in een concrete werksituatie, of geïntegreerd aangeboden op de opleidingsvloer. Dat de VDAB erin slaagt om tegen juni 2015 90% van de in 2014 geregistreerde werkzoekenden met een taalbehoefte te bereiken door een opleiding Nederlands te bieden of door een bemiddeling op te starten, is een goed resultaat, temeer daar de helft van hen intussen aan het werk is.

Toch moeten we nog een stap verder durven zetten. Samen met de VDAB willen we nog meer inzetten op taalondersteuning tijdens werkplekleren en stages en lessen Nederlands waar mogelijk integreren in de bemiddeling en opleiding van anderstalige werkzoekenden, opdat we een snel contact met de arbeidsmarkt realiseren. De VDAB blijft hiertoe nauw samenwerken met de onderwijsactoren en de Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel om, via een gespreid aanbod aan intensieve basisopleidingen, anderstalige werkzoekenden zo snel mogelijk aan de slag te krijgen of te laten doorstromen naar beroepsgerichte opleiding.

Sinds maart 2015 maakt VDAB een inschatting van de nood aan ondersteuning die een werkzoekende nodig heeft. Bij anderstalige werkzoekenden maakt een inschatting van de taalkennis hiervan deel uit. Samen met de werkzoekende worden vervolgens de nodige stappen vastgelegd in een individueel actieplan. De VDAB volgt op of de gemaakte afspraken inclusief het volgen van taalopleiding, nagekomen worden door de werkzoekende en kan, indien dat niet het geval is, een sanctie opleggen.

Beleidsbrief Onderwijs 2015-2016

- Plannen 2015-2016 (p.12-13)

Werken aan rationalisatie en schaalvergroting zijn twee belangrijke uitdagingen voor het volwassenenonderwijs. Om deze te realiseren zal ik de knelpunten in de regelgeving die initiatieven daartoe bemoeilijken of verhinderen onderzoeken en zo nodig wegwerken. Verder maak ik werk van een visietekst over de hervorming van het volwassenenonderwijs die ik aan de Vlaamse Regering zal voorleggen. Doel is om op basis van de feedback op deze visietekst voor het zomerreces een definitief plan over de hervorming van het volwassenenonderwijs aan de Vlaamse Regering voor te leggen. Hierin zullen ook de resultaten van de NT2-analyse door de onderwijsinspectie verwerkt zijn. Voor zowel de visietekst als het definitieve plan overleg ik, voor wat het luik NT2 betreft, met mijn collega bevoegd voor inburgering aangezien de middelen voor de organisatie van het NT2-aanbod onder haar beheer komen.

In samenspraak met mijn collega bevoegd voor Inburgering zal ik de impact van de extra middelen voor de organisatie van het aanbod NT2 evalueren met het oog op de verdere toekenning in de volgende schooljaren.

Op basis van de resultaten van het onderzoek door de onderwijsinspectie zal ik samen met mijn collega's bevoegd voor Inburgering en Werk en in overleg met de aanbodverstrekkers bekijken of en hoe een vernieuwd afsprakenkader om een goede afstemming van het NT2-aanbod op de noden van alle anderstaligen te garanderen, nodig is. Samen met mijn collega bevoegd voor Inburgering zal ik verschillende scenario's aftoetsen om te komen tot een behoeftedekkend, flexibel en vraaggestuurd aanbod NT2 in functie van de noden en de competenties van de NT2-cursist en met voldoende geografische spreiding. Naast werken met nieuwe technologieën (zoals leren op afstand) kan een aanbod met private aanbodverstrekkers eventuele hiaten opvullen.

Beleidsbrief Integratie & Inburgering 2015-2016

2.1. We maken werk van een behoeftedekkend aanbod NT2 (p. 12-13)

Beleidsopties

Op basis van de bevindingen en aanbevelingen van de Onderwijsinspectie met betrekking tot het aanbod NT2, zal ik in samenspraak met mijn collega bevoegd voor Onderwijs de nodige maatregelen nemen om een behoeftedekkend aanbod NT2 op maat te realiseren, desgevallend met de hulp van private aanbodverstrekkers en door middel van nieuwe technologieën, zoals leren op afstand (onder andere door middel van applicaties). Tevens moet er op basis van de resultaten van het samenwerkingsprotocol met de Onderwijsinspectie nagegaan worden of inburgeraars vlotter kunnen instromen naar een NT2-traject teneinde te vermijden dat er veel tijd verloren gaat vooraleer de inburgeraar kan starten zich het Nederlands eigen te maken.

De (voormalige) Huizen van het Nederlands hebben steeds het initiatief genomen om het volwassenenonderwijs te stimuleren om hun aanbod behoeftedekkend te maken. Met het decreet

van 29 mei 2015 zullen de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel deze taak verder opnemen in nauw overleg en in onderlinge samenwerking met de CVO, CBE, Syntra en de VDAB.

De Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel zullen ook extra inzetten op de doorstroom van anderstalige nieuwkomers naar geïntegreerde opleidingstrajecten. Hiertoe plannen zij volgende acties:

- vraag en aanbod van duale en geïntegreerde trajecten op een structurele manier in kaart brengen;
- instrumenten ontwikkelen in functie van maatwerk (draaiboek, aangepaste intake, in kaart brengen van het instapniveau NT2 – beroepsopleiding, …);
- de organisatie van geïntegreerde trajecten stimuleren, telkens met het oog op een structurele inbedding ervan;
- knelpunten in structuren en regelgeving in kaart brengen en alternatieven formuleren;
- intensief samenwerken met aanbodverstrekkers NT2, VDAB, OCMW's en andere doorverwijsinstanties om tot een vlotte monitoring van het geïntegreerd aanbod te komen en snel eventuele vragen en knelpunten te detecteren.

Soms hebben anderstaligen al het volledige aanbod NT2 doorlopen, maar durven ze nog te weinig Nederlands gebruiken; soms zijn anderstaligen eerder geïsoleerd en biedt een informeel aanbod de kans om het eigen netwerk uit te breiden; soms is het gewoon een manier om wat ze in de les hebben geleerd verder in de praktijk te brengen.

Om het informeel aanbod NT2 te verankeren en kwalitatief te versterken zal ik in 2016 een projectoproep lanceren. De Agentschappen, in samenwerking met het Huis van het Nederlands Brussel, zullen de regie voeren over het aanbod en mee instaan voor het transparant maken en monitoren van het aanbod. Zij zullen ook zorgen voor vorming en ondersteuning van vrijwilligers, voor de organisatie van intervisie en uitwisseling en voor deskundigheidsbevordering en ondersteuning van de professionals. De projectoproep heeft ook tot doel na te gaan welke methodieken effectief zijn en wat de succesfactoren zijn om aldus kwaliteitscriteria te ontwikkelen voor een aanbod van niet-formeel Nederlands leren.

2.3. We optimaliseren de werking van de Huizen van het Nederlands (p. 14)

De werking van de (voormalige) Huizen van het Nederlands zal in de loop van 2016 verder geïntegreerd worden in de werking van de Agentschappen. Dit laat toe om voor inburgeraars en anderstaligen die Nederlands willen leren een centrale intake en oriëntatie te doen. Dat is niet alleen klantvriendelijker en efficiënter, het geeft ook de mogelijkheid om anderstaligen te screenen op hun nood aan een volledig inburgeringstraject. De efficiëntiewinst biedt dan weer ruimte om, waar nodig, een meer gerichte intake en doorverwijzing in te voeren, bijvoorbeeld in het kader van een geïntegreerd traject.